

матэрыяльна-тэхнічнай базы: *сыравінная, кармавая, экспэрымэнтальная, паліграфічная, кніжная*. Нават *артыкуляцыйная база* была пастаўленая на рэйкі служэньня ідэі — беларус мусіў ламаць язык на расейскі манер і заміж сьнега і песьні казаць „песня“, „снег“.

Тым часам народ абураўся капіталістычнымі *ваеннымі базамі*, якія пагражалі ягонаў сацыялістычнай радзіме, і пакрысе будаваў свае зь верай у тое, што савецкія боёгалоўкі — самыя гуманьныя боёгалоўкі ў сьвеце.

Аб'ектам любові народу была *спажывецкая база*. Яна мела дэфіцыт і ня ведала дэфіцыту. Зубныя шчоткі, прасьціны, гарэлка, цьвікі, селядцы, каўбасы, кава... Кожная рэч у краіне калі-нікалі зьнікала з крамаў, але *была на базе*.

А ў нашай эміграцыі праз увесь гэты час была толькі адна *БАЗА* — *Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне*, арганізацыя беларусаў у Паўночнай Амэрыцы.

Байка

Антаніна Хатэнка

Ходзіць *Бай* па сьцяне ў чырвоным жупане: „*Байць* ці не?“ Карціць выгукнуць: „*Бай!*“ *Баю* ж таго толькі й трэба — *бае* сабе ды *бае* несусьветныя прыдумкі. Ён жа ж балбатун-пустабрэх.

А слоўнік падае яшчэ такія значэньні гэтага слова: „*Байць* — вядзьмарыць, гаварыць, заварожваць“. Праўда, ці ня ў кожнай *байцы* мараль навідавоку.

Навучае *Бай* розуму. Мякка сьцэле — мулка спаць.

Дарэчы, *байкаю* яшчэ ж завецца й мяккая тканіна з прыгладжаным ворсам. І саматканая спадніца. І моладзевыя апранкі, падобныя да спартовых кашуляў.

Здаецца, мы ўсе ўрасьлі ў *байкі* — у *байкавыя* пялюшкі, коўдры, *байкавыя* нагавіцы, сукні, ды *байкавыя* супэрабяцанкі нашага *Бая* ў чырвоным жупане.

Ходзіць *Бай* па сьцяне...

А калі ж ён зваліцца?

Балонья

Рыгор Барадулін

У 60-х гадох, калі пасья сусьветнага фэстывалю моладзі й студэнтаў у сіх-тых маскоўскіх кабетак зьявіліся „дзеці розных народаў“ (так пачыналася адна з камсамольскіх песьняў пра барацьбу за мір), пашырылася мода на плашчы й курткі з капронавай тканіны з аднабаковым непрамакальным пакрыцьцём. Тканіна гэтая называлася *балонья*. Пачаўся цэлы, як на той час, бізнэс па прывозе турыстамі *балоньні* на прагны да ўсяго заходняга савецкі рынак.

Калі пачынаўся дождж, вуліцы й праспэкты сэксуальна рыпелі. Плашчы гэтыя звалі прэзэрватывамі. Калі мода ў моладзі знайшла новы ўхіл, у *балонью* апранулі савецкую міліцыю. Няцяжка задагадацца, як звалі міліцыянтаў у гэтай спэцвобразцы.

Цікавыя анікдот зь літаратурнага жыцьця: прафэсар Мальдзіс прыехаў

аднекуль з-за мяжы, вядома ж, у *балоньні*. Сядзяць яны за чаркаю з Уладзімерам Караткевічам і разважаюць. Адам кажа: „Штучныя тканіны там танныя, вось мой плашч каштаваў пляшку гарэлкі“. На гэта задуменны Ўладзімер зазначае: „Затое якая там гарэлка танная...“

Банан

Сяргей Харэўскі

Гэтая трапічная садавіна ўпершыню з'явілася ў Беларусі ў XVIII стагоддзі, калі ў магнацкіх рэзідэнцыях завялі моду на экзатычныя аранжарэі. Але нішто ня вечнае, прагналі панаў, і ня стала *бананаў*.

Вярнуліся яны на сталы беларусаў толькі ў 70-ыя гады нашага стагоддзя як прыклад салідарнасьці з народамі Афрыкі ды Азіі, якія абралі сацыялістычны шлях. Аднак другім пачуцьцём, пасья гонару за братнія народы, было глыбокае расчараваньне. Мякаць дзіўнага плоду, якая пахла шампунем, была слотнаю і коўткаю, ажно ледзьве можна было разамкнуць пашчэнікі. У тыя гады *бананы* ў Беларусь завозілі зьлёненымі й няспелымі, каб была магчымасьць іх доўга перахоўваць у непаваротлівым савецкім гандлі. „*Дастаць банана*“ — у 70-ыя гады азначала выпадкова набыць добра вядомую з кніжак, але невядомага спосабу ўжываньня садавіну. Вынаходлівыя беларусы, каб даспяліць, клалі іх на ацяпляльныя батарэі альбо замарожвалі ў лядоўках, а пасья аблівалі кіпенем...

У 1980 годзе падчас сусьветнае Алімпіяды ў Менску нарэшце з'явіліся добрыя, сьпелыя й духмяныя *бананы*, але іх пасьпяхова зьелі студэнты з тых самых братніх краін Азіі і Афрыкі.

Напрыканцы 80-х значэньне слова „*банан*“ рэзка пашырылася. „У вушах *бананы*“ — гэта стан пахмелья. „*Банан*“ — штаны моднага калісьці крою, завужаныя ніжэй лытак. Новыя моды!

„Рускі! Біг-*банан*! — крычалі зьбянтэжаным беларусам у вясёлых кварталах заходніх сталіцаў. Гэты эўфэмізм, аднак, у нашай мове не прышчапіўся.

Затое беларуская моладзь добра засвоіла значэньне гэтага слоўца ў сэнсе міліцэйскае дубінкі. Не адзін дэманстрант „дастаў“ амонаўскага „*банана*“. Упершыню гэтакія „*бананы*“ былі шырока ўжытыя падчас шэсьця на Курапаты ў 1989 годзе. З таго часу гэтакіх *бананаў* ды іх мадыфікацыяў істотна паболела. З'явіліся дубінкі даўжэйшыя і таўсьцейшыя, з рознымі тронкамі, з электрашокерамі і вельмі эфэктыўныя, са схаванымі шыпамі, якія разьдзіраюць вопратку і скуру. Беларусь стала вялікай аранжарэяй міліцэйскіх *бананаў*.

А для большасьці беларускае дзятвы *банан* — садавіна па-ранейшаму далікатэсная.

Балота

Антаніна Хатэнка

Здаўна-спрадаўна жыве ў беларусаў паданьне, як у *багне-балоце* агні начамі сьвецяцца, запаленыя мітыгчным *Балотнікам*. Здавен *балота* палохае і насыцярожае. Аж да таго, што захацелі людзі асушыць яго. Хацелі з *дрыгвы* сухімі вылезьці. Але ж мы — „*людзі на балоце*“.